

Heikki Hietala

Hotelli Tulagi

Suomentanut Seppo Raudaskoski

sitruuna kustannus

Englanninkielinen alkuteos *Tulagi Hotel* © Heikki Hietala
First published by Dragon International Independent Arts,
London, 2010

Omar Khaijamin runot kokoelmasta *Omarin malja*,
suomentanut Toivo Lyy.

ISBN 978-952-5701-43-2

Painopaikka TBB Slovakia, 2014

Sitruuna Kustannus Oy
www.sitruunakustannus.fi

*Leena-Marille, Ossille ja Paavolle
ja
Wells Norrisille, joka lensi niillä taivailla.*

1

”JACK! HEI JACK! Herää, sinulle tuli vieras.”

”Uuhh... mene Martin pois. Minä olen vainaa.”

Vuoteessa makaava mies ei viitsinyt vilkaista ovelta seisovaa Martinia eikä edes avata silmiään.

Hän tyytyi kääntymään vasemmalle kyljelleen ja käpertyi kerälle. Martin ei luovuttanut vaan kävi ravistelemassa Jackia ja palasi sitten roikkumaan ovenkamanasta polvet koukussa.

”Jack!” Martin oli päättänyt olla itsepintainen. ”Meille tuli sellainen vieras, että haluat varmasti nähdä hänet.”

”Ei tänne ole tulossa tänään ketään. Ainakaan ketään tuttua. Mene nyt siitä järjestämään minulle hautajaiset.” Hän käpertyi entistä tiukempaan sykkyrään ja veti peiton päänsä yli.

Martin huokasi työlästyneenä ja jatkoi tehtäväänsä. ”Jack – tuolla on nainen, joka lensi tänne viime yönä Trans-Oceanicilla. Hän yöpyi Tulagissa Sir Randolphin vierastalossa, ja hänet tuotiin saarelle juuri äsken. Hän kuulemma tunsu Donin. Hän haluaa puhua kanssasi Don Wheeleristä.”

Martin kiskoi peiton Jackin pään päältä, ja esiin tuli vähän alle kolmikymmenvuotias, ruokkoamaton ja sänkileukainen mies, suoranainen krapulan ruumiillistuma. Martin pudisteli päätään. ”Olisi sinun Jack pitänyt jo viisastua. Älä ikinä ryyppää kyläpäälliköiden kanssa. Heidän oluensa on jotain ihan yliluonnollista. Sitä paitsi sinun pitää nousta joka tapauksessa. Et voi nukkua koko päivää.”

Jack yritti pakottaa silmäluomensa auki, mutta kirkas aamuaurinko paistoi oviaukosta Martinin takaa. Jackin päässä takovat

sepät pääsivät täyteen vauhtiin. Veri kohisi hänen korvissaan kuin suuret palkeet, joita hänen kiihtynyt sydämensä paineli.

”Nouse nyt, sinun pitää tulla tapaamaan häntä. Hän ei ole mikään lomalainen.”

Jack ponnisti istumaan vuoteellaan. Hän yritti nousta mutta kaatui katse harittaen takaisin patjalleen ja löi päänsä aaltopeltiseinän mutkaan. Kun hän sai viimein kömmittyä pystyyn, hän tarkensi katseensa majan verantaan, joka kylpi Salomonsaarten säkenöivässä auringossa.

Verannalla seisojien kevyen kukkamekkoon pukeutunut nainen, jolla oli kädessään pieni kassi ja vieressään nahkainen Gladstone-matkalaukku. Jack työnsi Martinin tarjoaman käden syrjään ja rauhusti ovelle tietäen varsin hyvin, että hänen olemuksensa ei ollut järin hienostunut.

”Tekö olette Jack McGuire?” Nainen hymyili. ”Onpa hauska tavata teidät viimein. Minä olen Kay Wheeler.”

Nainen ojensi kätensä. Jack tarttui siihen ja tunsi hänen lujan puristuksensa. Jack yritti muistella, oliko Don maininnut sellaisen nimen silloin muinoin, kun he olivat lentäneet yhdessä, mutta hänen aivonsa vilkuttivat tyhjää. Toisaalta Jackin oli vaikea muistaa sinä aamuna äitinsäkään nimeä.

Lopulta naisen sukunimi herätti hänen hoksottimensa. Oliko tässä Donin sukulainen? Sisko ehkä?

”Päivää”, Jack sai sanottua. ”Istukaa.”

Martin tuli väliin ja mulkaksi Jackia halveksuvasti. ”Haluatteko jotain juotavaa? Meillä on ikävä kyllä vain ginitonicia, tai no on meillä tšekäläistä olutta, mutta gini taitaa olla turvallisempaa.”

Kay nyökkäsi. ”Se maistuu kyllä, kiitos. Täällä on niin kuuma jo näin varhain päivällä. Toista kuin kotona Bostonissa.” Hän istuutui verannalla olevaan huteraan kangastuoliin. Martin nyökkäsi ja meni sisällä olevalle puukaapille sekoittamaan drinkkiä.

Jackin aivot olivat jo vähän kirkastuneet ja raksuttivat kiivaasti. Vai Bostonissa? Don ei ollut koskaan puhunut mitään Bostonista. Martin palasi sillä välin verannalle ja ojensi drinkin Kaylle, joka hymyili kiitokseksi ja maistoi.

”Minä luulin, että Don oli kotoisin Washingtonista”, Jack uskal-

tautui sanomaan.

”Niin, hän syntyi Seattlessa, mutta tapasin hänet New Mexicossa vuonna 1939. Menimme naimisiin 1940, ja te lähditte sotaan hänen kanssaan kesäkuussa 1942.”

Jack tyrmistyi. Don oli siis ollut naimisissa? Hänen silmissään Don Wheeler oli ollut naisia kaatavan lentäjäsankarin perikuva. Donin lompakko oli ollut paksu kuin mikä, eikä siellä ollut juuri seteleitä vaan puhelinnumeroita, jotka oli raapustettu ravintolalaskujen, paperilautasliinojen ja muiden lappusten selkäpuolelle.

Miten Don oli ehtinyt viedä tämän naisen vihille ja asua hänen kanssaan Bostonissa, vaikka hänellä oli ollut lompakon täydeltä tuttavuuksia? Mies oli ollut vielä vikkelämpi käännteissään kuin Jack oli kuvitellut. Sitä paitsi lentokadettien piti olla naimattomia, määräysten mukaan ainakin.

Jackilta vaadittiin nyt jonkinlaista vastausta. ”Ahaa. Aivan. Selvä. Tuota... miten te löysitte minut? Voinko jotenkin auttaa?” Typerästi sanottu, Jack tuumi, mutta ei hän parempaakaan keksinyt.

”Antakaa kun selitän. Don kertoi teistä juttuja lomilla käydessään, te kuulemma lensitte aina yhdessä.” Naisen ilme synkkeni. ”Virallisessa ilmoituksessa ei sanottu muuta kuin että hän kaatui taistelussa, mutta minä halusin tietää tarkemmin, miten hän kuoli. Olin vain niin saamaton, että kesti vuosia päästä tähän pisteeseen.” Nainen vaikenä hetkeksi.

”Viime vuonna päätin lopulta tehdä asialle jotakin, joten kävin hänen kirjeensä uudestaan läpi. Löysin niistä nimiä ja etsin käsiini John Radnerin. Hän sanoi, että te olitte mukana Donin viimeisellä lennolla, ja kehotti minua etsimään teidät käsiini.”

”Vai Bunny Radner? Onko hän vieläkin merijalkaväessä?” Lentolaivueen komentajan nimi kuulosti Jackin korvissa kummalliselta, kuin kaiulta käytävällä, jonka ovet oli suljettu.

”Ei, hänet vapautettiin palveluksesta... terveydellisistä syistä, hän joutui näet onnettomuuteen vuonna -45. Hänellä on nykyään toimistotarvikekauppa Manhattanilla. Mutta hän arveli, että te voisitte auttaa minua – hän pyysi kertomaan terveisiä. Hänellä oli toimistonsa seinällä lehtileike, olikohan se New York Timesistä? Se tai jokin muu lehti oli lähettänyt tänne toimittajan.”

Jack yritti muistella, oliko saarilla käynyt joku lehtimies, mutta hänen mieleensä ei tullut ketään. Koska hän ei keksinyt hyödyllistä sanottavaa, hän tyytyi nyökkäämään ja antoi Kayn jatkaa.

”...ja kun toimittaja matkusti Salomonsaarten kautta Japaniin selvittääkseen, miten eteläisen Tyynenmeren seutu toipuu sodasta, hän yöpyi tässä hotellissa. Siitä tiesin, missäpäin maailmaa te asustatte. Loppu selvisi helposti – kirjoitin vain kirjeen brittiviranomaisille, ja he tunsivat teidät.” Kayn ilme silisi jälleen.

Jackin päässä tuntui olevan tyhjiö. ”Miten te pääsitte tänne? Istuitteko viikon verran kopralaivassa?”

”En, mutta kun lensin Sydneyyn, menin kyllä satamaan etsimään tänne tulevaa laivaa. Siellä minua kehoitettiin selvittämään, oliko Trans-Oceanic Airwaysin kone lähdössä tänne pikapuoliin. Minua onnisti, sillä lentoa piti odottaa vain kolme päivää. Mutta olisin minä totta kai laivallekin lähtenyt”, Kay lisäsi pää pystyssä kuin rohkea seikkailijatar ainakin.

Hän katseli ympärilleen. ”Ja nyt olen täällä. Onko tämä paikka Tulagi? Luulin että yövyin Tulagissa – brittivirkamies päästi minut ystävällisesti vierastaloonsa. Veneenkuljettaja mainitsi sellaisen nimen kuin Hale... Halava? Jotain sinnepäin.”

”Halavonlahti, se on tuo tuolla”, Jack sanoi osoittaen länteen, kohti loivan rinteen ja puiden takana näkyvää syvänsinistä vettä. ”Tulagi on se saari, jolle te laskeuduite. Päätin kuitenkin ristiä hotellini Tulagiksi, koska kukaan ei ole kuullut Halavosta mutta joku ehkä tietää Tulagin, tai ainakin ne jotka olivat täällä sodassa.”

Jack katsoi Kayn kasvoja tutkivasti ja yritti miettiä, oliko hän nähnyt ne jossakin tai voisiko ne yhdistää johonkin, mutta vähitellen hän alkoi hävetä tuijottamisistaan. Kay ei ollut aivan filmitähtimäisen kaunis, mutta hänen herkät, älykkäät ja uteliaat silmänsä ja kaartuvat kulmakarvansa vangitsivat Jackin katseen. Hetken ajan Jackista tuntui siltä kuin heidän välilleen olisi muodostunut syvä yhteys.

Hän päätti palata alkuperäiseen keskustelunaiheeseen. ”Mutta niin, kyllä minä lensin Donin kanssa. Tai siis olin hänen siipimiehensä. Ja hän minun. Aina. Emme koskaan lentäneet muiden kanssa.”

Jack kuulosti typerältä omissa korvissaan, mutta Kay katsoi häntä rohkaisevasti, joten hän jatkoi.

”Olin hänen siipimiehensä, kun hän kuoli. Se oli parillinen päivä. Parittomina päivinä hän lensi minun siivelläni. Se on oikeastaan pitkä juttu.” Jack vilkaisi Kayn olkapään yli lahdelle, missä hänen OS2U Kingfisher -vesitasonsa kellui ankkurissa heikon tuulenviireen suuntaisesti.

Kay asettui mukavammin tuoliinsa, joka rasahteli niin kuin se olisi ollut pettämisillään. Äänet toivat Jackin esipuheeseen uhkaavaa pontta.

”En ole varma, haluatteko kuulla kaiken”, Jack sanoi toivoen, että Kay ei haluaisi.

”Kuulen erittäin mielelläni, jos vain viitsitte kertoa. Minun on saatava tietää, miten kaikki tapahtui. Olen miettinyt niin pitkään, paljonko hän joutui kärsimään.” Kay antoi katseensa kiertää vehreässä maisemassa ja jäi tutkimaan majan kauniisti koristeltuja ikkunanpuitteita. Sitten hän käänsi vaaleansinisen katseensa Jackin verestäviin silmiin, joiden ympärillä oli tummat renkaat.

Jack säpsähti niin kuin häntä olisi lyöty.

”Ei, en usko että hän tunsu mitään. Se oli rutiinilento Mundasta Bougainvilleen, ei mitään erikoista.” Jack poimi lattialta puolityhjän olutpullon, maistoi sen väljähtynyttä sisältöä ja näpräsi repsotavaa etikettiä peukalollaan. Hän tarvitsi jotakin joutavaa oheispuuhastelua voidakseen keskittyä ja pystyäkseen palauttamaan mieleensä sen lennon, sillä se oli muuttunut hänen muistissaan melkein saavuttamattomaksi. Fossiiliksi, jonka päällä oli kuoletettujen tunteiden sedimenttiä.

Hän lähti synkille vesille.

2

JACK ALOITTI TARINANSA ja katseli samalla lahdelle. ”Lähtö oli Mundan kentältä aamunkoitteessa, kahdeksan Corsairia kahdessa neljän koneen parvessa. Meidän piti suojata Bougainvillen maihinnousuja, koska ne olivat vaarallisessa vaiheessa. Suuntasimme luoteeseen, lisäsimme korkeutta ja asetuimme muodostelmaan matkan varrella. Viholliskoneita ei ollut pahemmin näkynyt vähään aikaan, joten emme odottaneet tehtävästä mitään sen kummempaa. Kun pääsimme Kahiliin, asetuimme kaartelemaan loivasti sillanpääaseman yllä 17 000 jalassa.”

”Jouduimme ilmataisteluun vasta suunnilleen tunnin kuluttua. Yhdeksän Val-syöksypommittajan ja kuuden Zero-hävittäjän lentue ilmaantui luoteesta. Valit olivat hitaita ja kohtalaisen vaarattomia, mutta hävittäjät olivat pahoja.” Jack nojautui tuolissaan hetkeksi taaksepäin mutta palasi pian etunojaan – ohjaajan asentoon.

”Don huomasi heidät ja huusi radioon: ’Nyt näkyy! Rosvoja kello yhdessätoista, etäisyys kuusi kilometriä, vähän yläpuolella!’ Pudotimme lisäpolttoainesäiliöt, avasimme kaasun täysille ja käännyimme kohtaamaan vihollisen. Huomasin, että Donin säiliö ei irronnut, mutta kun sanoin siitä hänelle, hän vastasi vain, että joo joo, älä huoli. Taistelu oli jo käynnissä eikä hän halunnut jättää sekuntiakaan väliin, joten hän ei yrittänyt pudottaa säiliötä käymällä syöksyssä ja vetämällä sitten rajusti ylös.”

Jackin otsalla oli jo hikikarpaloita, ja hän liikehti tuolillaan levottomana. ”Minä olin yhä loivassa nousukaarrossa, kun Don avasi tulen kohti etummaista Zeroa. Hänellä kävi tuuri, sillä hän oli vielä

kaukana mutta Zero leimahti heti tuleen ja putosi. Don kaarsi ylös vasemmalle, että pääsisi Valien taakse, ja minä keskeytin nousuni ja ehdin hänen mukaansa. Valit ampuivat kuin hullut, mutta ampujat eivät olleet parhaasta päästä.”

Jack esitti huomaamattaan taistelun koreografiaa käsillään. ”Pian Don pääsi tulittamaan lähintä Valia. Hänen luotinsa tappoivat ampujan, ja sitten hän kai osui pommiin, koska kone räjähti tulipaloksi. Minä sain sillä välin kiinni toisen Valin ja pudotin sen. Jones ja Becker, siis ne meidän parvemme muut lentäjät, saivat saaliiksi Zeron mieheen.”

Jack tähyili taivasta niin kuin aikoinaan ohjaamossa.

”Me kahdeksan tappelimme nyt kolmea Zeroa ja seitsemää Valia vastaan. Yksi Zeroista räjähti ilmassa tuosta vain, vaikkei kukaan meistä edes ampunut sitä, en tiedä miksi. Siinä vaiheessa taistelu oli jo aika yksipuolinen, koska Valeista ei ollut vastusta Corsaireille ja kahdella viimeisellä Zerolla oli täysi työ pelastaa oma nahkansa, joten ne eivät voineet suojella pommittajia.”

Jack viuhtoi käsiään ja pikemminkin eli taistelun uudelleen kuin kuvaili sitä Kaylle. ”Minä olin kadottanut Donin hetkeksi näkyvästä, mutta hän huusi radioon: ’Zero kolmonen vedessä!’ Kysyin missä hän oli, ja hän sanoi jahtaavansa kolmea Valia. Vilkuilin ympärilleni ja näin sellaisen muodostelman alaoikealla. Huomasin, että hänellä oli Zero kannoillaan. Becker iski Zeron kimppuun kuin haukka kyyhkyseen ja pelasti Donin pyrstösulat sillä kertaa. Donilla oli enää tunti elinaikaa, mutta emmehan me sitä tienneet.”

Kaykin nojautui tarkkaavaisena eteenpäin, kun Jack palasi selostamaan taistelua, joka oli merkitty poltinraudalla hänen mieleensä viimeistä äkkikäännöstä ja hätäistä väistöliikettä myöten. Jack kumartui jälleen huomaamattaan tuolillaan niin kuin hän olisi aikoinut tarttua koneen ohjaimiin ja palata taisteluun, tosin sillä kertaa vain pelastamaan Donin.

”Menin Donin siivelle, että pääsisin syöksypommittajien kimppuun, mutta Valit olivat pudottaneet pommilastinsa umpimähkään ja hajaantuneet kotimatkalle. Donin koneesta roikkui vieläkin se polttoainesäiliö. Partioimme sillanpääaseman yllä vielä tunnin, kunnes sinne tuli kahdeksan lentojoukkojen P-38-hävittäjää va-

pauttamaan meidät. Sen jälkeen käännyimme kohti Mundaan.”

Jackin huulilla oli pieni hymynkare, sillä taistelun tuoma adrenaliini virtasi jälleen hänen suonissaan. ”Don oli aivan riemuissaan. Hän oli pudottanut kolme Zeroa ja yhden Valin, ja hänen tilillään oli jo kolmetoista ja puoli ilmavoittoa. Näin kun hän meuhkasi ohjaamossaan ja päästeli ulos taistelun höyryjä. Jones ja Becker liittyivät seuraamme, ja asetuimme muodostelmaan. Valppauden herpaantumisen on lentäjän kuolema, joten vilkuilimme mittareita ja tähystimme taivasta rutiinin mukaisesti.”

Kay hymyili tutulle sanonnalle, mutta Jack ei huomannut sitä.

Hän jatkoi. ”Kun olimme suunnilleen puolimatassa Mundaan, Jones huusi: ’Betty kello kahdessa matalalla, suuntana pohjoinen!’ Ja siellä se oli, yksinäinen Betty, kaksimoottorinen keskiraskas pommikone, joka oli luultavasti tiedustelulennolla. Don kutsui lentuetta: ’Katsokaas kun molskautan tuon!’”

Jackin katse synkkeni jälleen huolesta. ”Yritimme puhua hänet ympäri, mutta hän irtaantui muodostelmasta ja minä seurasin häntä. Betty’n ohjaaja alkoi etsiä suojaa. Hänen allaan oli ohut pilvi, ja hän suuntasi sitä kohti. Kun Betty pääsi pilveen, Don vähensi kaasua ja alkoi leikkiä kissaa ja hiirtä. Hänen aikomuksensa oli odottaa, että Betty tulisi esiin pilven pohjoisreunalta suunnilleen puolentoista kilometrin päässä, ja pudottaa se sitten. Minä olin hänen oikealla puolellaan muutaman sata jalkaa ylempänä. Kaikki riippui siitä, pitäisikö Betty kurssinsa ja korkeutensa samana, mutta emme olleet ensimmäistä kertaa siinä hommassa.”

Muistot ahdistivat Jackia yhä. Hän yritti keskittyä. ”Yhtäkkiä näin, että pommikone ponkasi ylös pilvestä kuin kalkkarokäärme, moottorit huusivat ja taka-ampuja tulitti. Don oli hiipinyt liian lähelle Bettyä, hän ei ollut jättäytynyt tarpeeksi taakse, joten hänen keulansa oli suoraan Betty’n yläpuolella. Ampuja oli kai nähnyt hänen varjonsa pilvipiepiteen päällä ja sanonut ohjaajalle, mitä pitää tehdä.”

Ratkaisukohtaan päästyään Jack kiemurteli tuolillaan. ”Hetki kun ampuja sai Donin piikille, näin että Donin moottorinsuojuksesta lenteli palasia. Japsi syytti Donin moottorin hetkessä tuleen, ja sitten yksi luoti osui hänen tyhjään lisäpolttoainesäiliöön, ja peli

oli sillä selvä.”

Hänen äänensä oli muuttunut värittömäksi ja kovaksi, kuin lakaksi puun pinnalla.

”Säiliössä oli enää huurut jäljellä, joten se oli tappava kuin pommi. Donin kone meni räjähdysen voimasta kappaleiksi – moottori repeytyi irti ja putosi savuvanaa vetäen, ja siivet tempautuivat rungosta. Don syöksyi alas rungon mukana, se putosi suoraan kuin tikka, mutta siiviltä kesti kauan pudota mereen. Kun katselin siipien leijailua, muistan että ajattelin syksyn lehtiä, punaisia ja keltaisia vaahteranlehtiä.”

Seurasi pitkä hiljaisuus, jota Kay ei rojhennut rikkoa. Jack sulki silmänsä ja henkäisi syvään, aivan kuten silloin kun hän oli tajunnut ystävänsä kuolleen.

Viimein hän jatkoi puhetta. Tarina ei ollut vielä lopussa.

”Minun piti jatkaa taistelua, koska Betty sukelsi takaisin kohti pilvipeitettä. Jones ja Becker olivat tulleet perässä katsomaan Donin hyökkäystä, ja heillä sattui olemaan hyvät tuliasemat. Betty kesti Donin putoamisen jälkeen vielä minuutin, mutta ei sillä ollut mahdollisuuksia. Jones antoi Bettylle armoniskun ja se putosi mereen kenenkään ohjaamatta. Vieressä oli toinen öljyläikkä siinä kohtaa, missä Don oli pudonnut mereen. Pinnalla ei näkynyt muuta.”

Jack katsoi verannan toisella puolella istuvaa Kayta. Naisen kulmat olivat odottavasti koholla. Jackin piti jatkaa kertomustaan.

”Me kolme olimme aivan kuin pökerryksissä, enkä muista paluumatkasta paljon mitään. Sen muistan, että kun laskeuduin ja rullasin kiitoradalta seisontapaikalle, moottori sammahti, koska polttoaine oli lopussa. Kun nousin koneesta, Donin koneen mekaanikko tuli luokseni ja katsoi minua. ’Don lähti’, minä sanoin. Mekaanikko kääntyi pois. Hän ei sanonut mitään, mutta eipä niissä tilanteissa paljon puhuttu. Niitä tuli niin usein.”

Sen sanottuaan Jack nojasi selkänsä seinää vasten ja laski kädet syliinsä. Hän oli jo melkein yhtä uuvuksissa kuin taistelulennon jälkeen, mutta tarinan viimeinen osa oli vielä raskaampi. ”Istahdin laskuvarjon päälle ja painoin pääni käsiin. Olin menettänyt parhaan kaverini, parvenjohtajani. Olin tajunnut mitä oli tapahtu-

massa, mutten ollut voinut auttaa häntä. Olin joutunut katsomaan sivusta, kun kaverini kuoli.”

Kay hamusi kassistaan nenäliinaa. Jackin tarina oli hänelle selvästi tuskallinen, mutta kuten hän oli sanonut, hän oli odottanut sen kuulemista jo monta vuotta.

Jack oli hiljaa, kunnes Kay näytti olevan valmis kuulemaan lisää. ”Istuin siinä tunnin tai ehkä pitempäänkin enkä ajatellut oikeastaan muuta kuin että olin menettänyt Donin. Mikään ei tuonut häntä takaisin, mutta yritin ajatella hänet viereeni istumaan niin kuin ennen vanhaan. Hetken uskoinkin että hän oli siinä, mutta se tunne haihtui pian, ja sitten siinä olimme vain minä ja koneeni.”

Jack katseli hetken olutpullon etikettiä ennen kuin repäisi sen irti ja pyöritteli sen palloksi. Sitten hän kääntyi taas katsomaan välinpitämätöntä merta. ”Sen jälkeen minulta meni maku lentämisestä pitkäksi aikaa. Lensin kyllä ja keräsin pudotuksia tasaiseen tahtiin, mutta ei minulla ollut enää sydän mukana siinä hommassa.” Hän asetteli etiketin kaarevan etusormensa päälle ja näpäytti sen peukalollaan pois.

Kay itki hiljaa. Hänen kyyneleensä paisuivat painavammiksi ja vierivät sitten poskia pitkin kadoksiin hänen kauluksensa alle. Viimein, kun Jack tunsu jo väsyvänsä odottamiseen, Kay kuivasi silmänsä, vilkaisi taivaanrantaan ja käänsi katseensa taas Jackiin.

”Kiitos, että kerroit tuon”, hän sanoi vakaalla äänellä. ”Minulle on tärkeää, ettei hän joutunut kärsimään. Hän on kuollut, mutta on helpotus tietää, että hän kuoli tuolla tavalla, tehden sitä mistä eniten piti. Tiedän että hän rakasti minua, mutta lentäminen oli hänen suurin rakkautensa.” Kay pinnisti kasvoilleen hymyntapaisen. ”Nyt tiedän, että hän kuoli onnellisena”, hän sanoi.

Jack meni hämilleen ja yritti lohduttaa Kayta mutisemalla latteita elämänviisauksia.

Kay katsoi häntä suoraan silmiin, ja hän ymmärsi, että latteuksien aika oli ohi. ”Minun on nyt aika siirtyä eteenpäin”, Kay julisti. ”En aio miettiä enää menneitä. Olen vatvonut koko tämän ajan Donia ja hänen kuolemaansa, mutta nyt aloitan puhtaalta pöydältä. Teidän ansiostanne pystyn siihen. Olen hukannut jo liian monta vuotta. Kuusi vuotta on pitkä aika.”

Sen sanottuaan hän nousi seisomaan ja ojensi kätensä Jackille, joka nousi niin ikään pystyyn. ”Olihan se niin, että lentovene lähtee etelään perjantaina? Siinä tapauksessa minun pitää jäädä tänne yhdeksi yöksi, jos teillä vain on vapaita majoja. Ja ellei ole, voinko yöpyä siellä, minne kone laskeutui?”

Jack puristi Kayn kättä ja muisteli sitten päätään raapien lentokoneen aikataulua. ”Perjantaina se lähtee, aamuvuoroin. Taisi olla kuudelta. Varmistetaan asia. Luulisin, että minulla on aikataulu täällä jossain.” Jack nyökkäsi majaan päin ja meni sisälle etsimään oikeaa paperilappua. ”Guadalcanalin kauttakin menee koneita silloin tällöin”, hän huikkasi Kaylle. ”Ne eivät ole kovin mukavia kyytejä, enimmäkseen rahtikoneita, ja rahti voi olla mitä tahansa polttoaineesta siipikarjaan. Joka tapauksessa teillä on huomenna aikainen herätys.”

Hän kaiveli hetken aikaa kahvin tahrimia papereita, kunnes myönsi Kaylle, että hotellinomistajaksi hänellä oli kovin kelvoton arkistointijärjestelmä.

Kay kosketti sodassa kolhiintunutta kirjoituskonetta ja veti esiin sen solmulle mennyttä värinauhaa. Hän sanoi hymyillen, että kaikki kävisi, kunhan paluu Yhdysvaltoihin järjestyisi piakkoin.

”Hommataan teille majoitus yöksi”, Jack sanoi. ”Minulla on kolme vapaana. Yksi täällä ylhäällä, toinen tuolla kummulla ja kolmas tuolla sataman yläpuolella.” Jack osoitteli epämääräisesti sinne tänne ja jätti sanomatta, että hänellä oli yhdeksän muutakin majoitusta, joissa ei ollut vieraita.

”Merinäköala olisi ihana”, Kay sanoi.

Jack ymmärsi vihjeen ja tarttui Kayn nahkalaukkuun. ”Tulkaa sitten perässä, ja astukaa varovasti – täällä ei ole laatoitettu mitään.” Hän johdatti Kayn mutkittelevalle polulle, ja he kulkivat palmujen alta ja leveiden nurmikoiden poikki majalle, joka muisuttua valtavaa, puoliksi maahan pitkittäin haudattua tynnyriä. Se oli vanha armeijan aaltopeltivaja, joskin sen sotilaallinen alkuperä oli häivytetty ovelasti puitteilla, lisäikkunoilla ja maalilla. Tuloksena oli kohtalaisen mukavan näköinen asuminen.

Majan katolla, puoliympyrän huipulla, oli kahdessa rivissä avoimia tuuletusluukkuja, kuin selkäranka josta kasvoi pieniä siiven-

tynkiä. Näköala majan verannalta oli suorastaan loistelias: vehmaiden palmupuiden kehystämä syvänsininen meri.

Jack ojensi Kaylle avaimen, jonka painavassa puisessa avaimenperässä oli numero 9. ”Jätän teidät tänne. Jos haluatte käväistä uimassa, rantaan vievä polku alkaa tuolta. Olemme asentaneet rannalle suihkuja, joista tulee makeaa vettä. Päivällinen on valmis suunnilleen tunnin kuluttua, joten tulkaa silloin minun majalleni, niin mennään yhdessä ravintolamajaan.”

Hän jätti Kayn asettumaan taloksi ja palasi ylempänä mäenrinneessä olevaan majaan.

”Martin! Missä sinä olet, vanha rotta? Martin!” Jack huusi, ja pian Martinin hymyilevät kasvot ilmaantuivat oviaukkoon.

”Niin, isäntä?” hän sanoi tietäen hyvin, että mikään ei ärsyttänyt Jackia niin kuin ”isännäksi” kutsuminen.

”Martin, mene pyytämään Wilmalta, että laittaa vähän finimpää lounasta. Tehköön sitä mitä aikoi tehdä päivälliseksi, tai sitten sitä tosi hyvää ruokaa, jota meillä oli viime viikolla kun Britannian edustaja oli päivällisvieraana... en muista mitä se oli, mutta mahdottoman hyvää. Kyllä hän muistaa.”

Martin oli jo menossa. Hän huusi matkalta: ”Kyllä, isäntä, tapahtuu, isäntä, heti paikalla, sir”, ja asteli vihellelleen mäenlaelle. Jack jäi pudistelemaan hetkeksi päätään, siistiytyi sitten hiukan ja ryhtyi järjestelemään työpöytänsä hirviömäistä paperikasaa.

Puoli tuntia myöhemmin hän katseli pöytänsä ylen tyytyväisenä. Tuhruisten paperiläjien paikalla vallitsi järjestys: paperit oli pantu manilakirjekuoriin ja toimistotarvikkeet, kuten kirjoituskoine ja telineessä seisova mustekynä, oli kaivettu kasojen alta esiin ja aseteltu järkeviin paikkoihin. ”Jos saisin pidettyä tämän järjestyksen edes viikon verran...” Jack mutisi itsekseen, mutta sitten ovelta kantautui hilpeä ääni, joka katkaisi hänen ajatuksensa.

Hän kääntyi katsomaan Kayta, jonka ympärillä väreili hehkuva auringonvalon aura. ”Hei, Jack – tiedän että tulin etuajassa, mutta mitä jos menisimme kävelyille ennen lounasta?”

”Mikäs siinä, hetkinen vain”, Jack vastasi ja vilkaisi vielä kerran työpöytänsä. Sitten hän astui ulos ja kohtasi säteilevän Kayn, joka oli vaihtanut mitä sopivimpaan kesämekkoon, kevyeen ja värik-

kääseen.

Jack yritti olla toljottamatta Kayta ja kohteli häntä parhaansa mukaan tavallisena vieraana.

”Vieraani menevät yleensä tuota polkua pitkin merenrantaan, tekevät kävelylenkin tuollapäin ja tulevat takaisin hotellille tuolta”, Jack selitti ja piirsi neuvojensa säästykseksi oikealla kädellään laajoja mutta epämääräisiä kaaria.

”Kuulosta hyvältä!” Kay sanoi ja lähti kulkemaan ripeästi mäkeä alas. Jack ehätti muutamalla pitkällä askeleella hänen rinnalleen. ”Eikö ole kumma, että täällä näyttää näin upealta, vaikka sodasta on vasta muutama vuosi?” Kay kysyi Jackin tullessa.

Jack ei voinut kuin olla samaa mieltä. ”Japanilaiset puolustivat Tulagia viimeiseen mieheen – tämän saaren valtaaminen vaati kovan tappelun. Myöhemmin meillä oli täällä vesitasotukikohta, joten japanilaiset hyökkäilivät tännekin. Halavonlahti ei kärsinyt yhtä paljon kuin Tulagi, mutta sääli noita palmuja”, hän lisäsi osoittaen raskaiden ammusten katkomia palmuntynkiä.

”Kestää kai vuosia ennen kuin tuollaiset kasvavat takaisin”, Kay sanoi. ”Onneksi osa sentään säästy.”

”Niin. Joitakin saaria, vaikka nyt Tarawaa, pommitettiin ennen maihinnousua niin ankarasti, ettei niille jäänyt yhtään puuta pystyyn. Sitä sanottiin Spruancen hiustenleikkuuksi Mitscherin sampoolla – muistatko ne amiraalit?” Hän alkoi katua saman tien, että oli jatkanut sotajuttujen puhumista.

Kayta se ei näyttänyt haittaavan. ”Muistan kyllä”, hän sanoi ja pysähtyi katsomaan Jackia silmiin. ”Kaipa sodassa oli koominenkin puolensa.”

Jack aisti Kayn äänensävyä, että hänen oli lupa jatkaa.

”Olihan siinä, varsinkin silloin kun Don oli vielä elossa. Pelloimme ja vitsailimme ihan jatkuvalla syötöllä... mutta sitä tarvittiin. Sota ei ole mukavaa puuhaa, eikä sitä oikein kestä ilman pientä huumorin pilkettä. Sanoimme milloin mistäkin pilvestä, että niissä oli taivaan portit ja Pyhä Pietari portinvartijana.”

”Niinkö?”

”Niin. Teimme taistelulenkoilla ilmoituksia lupaavan näköisistä pilvimuodostelmista”, Jack lisäsi. ”Eikä täälläpäin ole puutetta tai-

vaan porttien näköisistä pilvistä”, hän sanoi osoittaen poikkeuksellisen suurta ja kaunista cumuluspilveä meren yllä.

”No, ihminen yrittää sopeutua kaikkeen”, Kay sanoi ja kulki joustavasti alamäkeen yhä nopeammin. Jack tuli perässä vilkuillen vuoroin Kayn siroa vartaloa ja vuoroin omia jalkojaan, jottei kompastuisi epätasaisella polulla oleviin kiviin ja puunjuuriin.

Hän sai Kayn kiinni rannassa ja osoitti kylän rantakatua. ”Alkukasukkaat toipuivat sodasta todella nopeasti”, hän sanoi ja näytti kädellään vilkasta merenrantatoria, jolle he saapuivat hetken päästä.

”Heillä näyttää tosiaan olevan asiat kunnossa”, Kay sanoi poimiessaan myyntikojusta käteensä jonkin merenelävän. ”Mikä tämä on?” hän kysyi.

”En tiedä sen paremmin kuin sinäkään”, Jack sanoi hymyillen, ”mutta jos Wilma panee sen pataansa, siitä tulee herkullista.”

”Kuka on Wilma?”

”Hän on minun valttikorttini. Kun hotellitoiminta pääsee täällä vauhtiin ja saan kilpailijoita, kukaan ei pysty tarjoamaan yhtä hyvää ruokaa kuin hotelli Tulagi.”

Jack tuli ajatelleeksi, että kova majoitusalan kilpailu ei ollut kovin todennäköistä, mutta hän päätti vaieta asiasta.

”Wilma on saarten paras kokki. Hän on Martinille jotakin sukua, pikkuserkun pikkuserkku tai sen sellaista, ja kun tulini tänne ja tarvitsin kokkia, Martin sanoi, ettei ollut kuin yksi vaihtoehto. Wilma on töissä minulla mutta laittaa siinä sivussa ruokaa koko suvulleen. Maksan hänelle sen verran, että hänellä on varaa ruokkia muut, ja kaikki ovat tyytyväisiä. Vastineeksi hän pitää huolen siitä, ettei kukaan lähde hotellistani ruokaan pettyneenä.”

”Kuulostaa erinomaiselta järjestelyltä”, Kay sanoi ja heläytti pienen naurun.

”Aivan. Enkä sotke sitä vaan pysyn visusti poissa keittiöstä. En tiedä mitä aineksia hän käyttää enkä tunnista ruokalajeja, mutta vieraat tulevat aina santsaamaan. Toin hänelle viime vuonna Australiasta makaronia, ihan vain nähdäkseni, onko hänellä sille käyttöä, mutta ymmärsin että ei, koska saaren lapsilla alkoi näkyä tutun oloisia rannekoruja ja kaulakoruja.”

Kayn nauru täytti Jackin mielen kuin paraatin paperisilppu. Hän

riemastui tästä tunteesta, sillä hän ei ollut kokenut sitä aikoihin.

He olivat lähestymässä kävelyretkellään kohtaa, jossa heidän täytyi joko kääntyä jollekin ylöspäin vievälle polulle tai mennä pääsatamaan asti. ”Emmekö voi vilkaista satamaakin?” Kay pyysi.

Jack nyökkäsi. ”Hyvä on, mutta ei viivytä liian pitkään – Wilma katselee meitä jo tuolla päärakennuksen luona. Olemme tänään ainoat lounasvieraat.”

Kay yllättyi vilpittömästi. ”Mitä? Eikö sinulla ole muita vieraita?”

Jack punastui ja alkoi kaivaa kuoppaa vasemmalla jalallaan. ”No tuota, ei – ei juuri tänään. Mutta sitten tulee kyllä lisää, kun matkailu pääsee täällä vauhtiin”, hän lisäsi iloisesti.

Kay kääntyi hänen luotaan ja pinkaisi viitisenkymmentä metriä pitkälle päälaiturille. Sen ympärillä vesi oli vaaleansinistä, mutta kauempana se muuttui tummaksi ja läpinäkymättömäksi. ”Eikö ole upeaa!” hän huudahti veteen katsoessaan. ”Meri on niin kirkas, että näen pohjaan – mahdoton sanoa, miten syvää tässä on!”

”Siinä kohtaa viitisen metriä”, Jack sanoi. ”Olen nähnyt vieraiden hyppivän siitä, mutta älä sinä hyppää nyt!”

”Aivan, Wilma odottaa.” Kay nauraa kihersi jälleen ja juoksi edemmäs katsomaan lentokonetta, jonka Jack oli sitonut poijuun parinkymmenen metrin päähän laiturista. ”Onko tuo sinun koneesi?” Kay ihmetteli. ”Ei se näytä minusta yhtään hävittäjäkoneelta!”

Jack tuli Kayn viereen. ”Ei niin, se on tiedustelu- ja tähystyskone. Hävittäjistä ei ole iloa rauhan aikana, tarvitaan jotain hyödyllisempää kuin kuusi konekivääriä ja bensalle syöläs moottori.

”Se on Voughtin valmistama OS2U Kingfisher. Yhdysvaltain merivoimat käytti noita tiedusteluun ja pelastustoimintaan. Kun päätin tulla sodan jälkeen tänne, menin merivoimien ylijäämähuutokauppaan ja ostin kaksi tuollaista pikkurahalla. Jätin toisen koneen Sydneyyn varastoon ja käytän sitä varaosina – niitä riittää vielä pitkään. Minulla on myös huoltosopimus pääsaaren lentokentän kanssa. Sillä tavoin minun yhden miehen ilmavoimani toimivat”, Jack lopetti.

”Kaunis kone”, Kay sanoi pää kallellaan.

”Niin on, ja lentää kuin perhonen verrattuna muihin koneisiin, joita olen lentänyt. Olisin kai viihtynyt sodassa paremmin pelas-

tuskoneen ohjaajana kuin hävittäjälentäjänä, mutta toisaalta helpohan se on jälkikäteen sanoa. Hävittäjällä lentämisessä on sellaista hurmaa, jota ei koe missään muualla, mutta nykyään pidän enemmän tästä.”

Wilma seiso i jo päärakennuksen kuistilla soittamassa rautakolmiota merkiksi siitä, että oli aika kiiruhtaa lounaalle. ”Tule, Kay. Wilma alkaa hermostua tähän vitkutteluun”, Jack sanoi ja johdatti Kayn pois laiturilta. Kun hän tarttui naista hetkeksi käsivarresta, hän ihmetteli, miten niin ihana olento salli hänen koskettaa itseään.

Paluumatka mäenlaelle taittui nopeasti, ja Wilma ei ilmeisesti ollut vihainen, sillä lounas oli yhtä makujen juhlaa. Koska aterialla ei ollut muita vieraita, Jack sai osakseen Kayn jakamattoman huomion. Hän nautti tämän katseesta ja tuns i itsensä vilkkaammaksi ja virkeämmäksi kuin pitkään aikaan.

Aterian jälkeen Kay meni verannalle, mutta koska päivä oli jo muuttunut helteiseksi, hän pysytteli varjossa ja istuutui tuoliin katselemaan iltpäiväauringon kultaista välkettä lahdella. ”Tämä se vasta on elämää... Minulla ei ole ollut näin hyvä olo pitk iin aikoihin. Tämä paikkahan on taivaallinen!”

Jack ehätti juuri paikalle kuulemaan kehut. ”Hauskaa, että pidät siitä – maisemien vuoksi minä tänne alun perin tulinkin.” Hänellä oli käsissään pitkät jääteelasit, ja hän ojensi niistä toisen Kaylle.

”Salomonsaarillako on jääkuutioita?” Kay kysyi otettuaan lasin vastaan ja nyökättyään kiitokseksi.

”Armeijan ansiosta. Sotilaat eivät suostuneet taistelemaan ilman pikku mukavuuksia. Operaatio oli täällä pitkään kriittisessä vaiheessa ja tarvikkeita oli vaikea tuoda, mutta kun huoltokanavat saatiin auki, tänne rahdattiin jääkaappeja ja jopa jääpalakoneita. Ostin jääkaappini, aggregaattini, nämä majat ja paljon muuta armeijalta Guadalcanalista.”

Jack kilisteli jäitä lasissaan. ”Sodan jälkeen ne pantiin varastoon, ja sain jääpalakoneen kaupantekijäisiksi, koska alkuasukkaat eivät sitä tarvinneet. Kaipa ne oli jo poistettu kirjanpidosta eikä kukaan kaivannut niitä takaisin. Olisi ollut liikaa byrokratiaa, rahtaamista ja muuta häslinkiä. Niillä on siellä vieläkin ylijäämätavaraa, josta

ne haluavat päästä eroon.”

Kay kääntyi katsomaan päärakennusta. ”Tämä on siis armeijan maja?”

”Niin, Nissen-maja, tai sanotaan niitä myös Quonset-majoiksi. Valmistalo, helppo pystyttää ja purkaa. Ne myytiin ylijäämätavarana sen jälkeen, kun amerikkalaisjoukot lähtivät. Hämmästyisit jos tietäisit, miten paljon tänne jäi majoja sodasta. Osa oli vielä pakkauslaatikoissa, ja minä ostin niitä kahdeksantoista. Olen koonnut vasta kymmenen – ei kun yksitoista, yksi on tuolla laiturin vieressä hangaarina – mutta pystytän varmaan myöhemmin lisää.”

Jack kuljetti kättään räystäslaudalla, jonka paikallinen puuseppä oli asentanut katonreunaan. ”Ja yritän remontoida plantaasin vanhan päärakennuksen, mutta se on pitempi ja työläämpi urakka kuin luulin. Sillä välin käytän tätä majaa päärakennuksena.”

He puhuivat lisää Jackin hotellihankkeesta, ja heidän puhuessaan Jack yritti turhaan keksiä, missä hän oli nähnyt Kayn aiemmin. Hän tiesi nuo kasvot tutuiksi, mutta hän ei kuolemakseenkaan muistanut enempää. Jonkin ajan kuluttua hän päätti jättää vastauksen hakemisen alitajuntansa tehtäväksi ja keskitti huomionsa keskusteluun.

Kayn uteliaisuudella ei ollut rajaa, ja kaikki Jackin jutut tuntuivat kiinnostavan häntä. Jack sai nauttia arvonannosta, sillä Kay palkitsi hänen hupaisat tarinansa ulkomaalaisen elämästä Salomonsaarilla joko hihityksellä tai raikuvalla naurulla. Pian hän huomasi olevansa riippuvainen Kayn suloisista äänistä.

He puhuivat, kunnes aurinko painui länteen, ja sen jälkeen vielä pitkälle pimeään ja lämpimään yöhön. He iloitsivat ääneti siitä, etteivät yhteiset puheenaiheet tuntuneet loppuvan.

Kun heidän ympäriltään alkoi kuulua lintujen laulua, Jack otti puheeksi ikävän asian, joka tuntui roikkuvan kosteassa ja tuoksuvassa ilmassa. ”Harmi, että Trans-Oceanicin kone lähtee etelään jo huomisaamuna. Olisin toivonut, että jäisit vähäksi aikaa.”

”Siitä minä haluankin puhua. Sinulla näyttää olevan nyt tilaa, ja minulla on joka tapauksessa kolme viikkoa lomaa. Olin aikonut käydä kotimatalla tätini luona Santa Barbarassa, mutta oikeastaan haluaisin jäädä tänne lentoveneen paluuseen asti ja tutustua

seutuun vähän paremmin – siis jos se sopii sinulle.” Kay päästi viimeiset lauseet suustaan nopeasti, niin kuin asia olisi hautunut hänen mielessään jo pitkään.

Jack katsoi häntä ja hymyili.

”No, täällä ei ole tupa täynnä, eikä ole vielä koskaan ollutkaan. Voit jäädä niin pitkäksi aikaa kuin mielesi tekee. Ja haluaisin viedä sinut maisemalentoille sellaisiin paikkoihin, joissa käytämme vieraita. Bougainvilleen ja takaisin on hieno reitti, ja voisimme tehdä Kingfisherillä päiväretken Aukon pikkusaarille, jos sinua sellainen kiinnostaa. Aukko on se vesiväylä, joka kulkee Salomonsaarten välistä. Ja jos jätät sanan Bill Peetille Guadalcanaliin, saat ehkä kyydin Sydneyyn sitten, kun sinne tulee rahtikone ja kaipaat jo kotiin.”

Kay hymyili säteilevästi. ”Loistavaa! Sähkötän tädilleni, että myöhästyin koneesta ja joudun jäämään tänne vähäksi aikaa. Oikeastaan haluaisin jättää kokonaan käymättä siellä, koska hän on maailman ikävystyttävin ihminen.” Hänen ilmeensä synkeni hienan. ”Tuota... miten täältä voi lähettää sähköä?”

Jack neuvoi häntä kirjoittamaan viestin paperille ja antamaan sen Martinille, joka pitäisi huolen siitä, että se vietäisiin Britannian asiainhoitajan lennätinasemalle. Kay hymyili koko illan, ja aina kun Jack näki sen hymyn, hänen sydämessään muljahti.

Kay meni majaansa nukkumaan vasta, kun Jack oli näyttänyt hänelle kaikki tuntemansa eteläisen taivaan tähtikuviot. Vaikka Jackilla oli ollut koko ikänsä taipumus jäädä yksin, hän ei ollut mikään seurankaihtaja, joten tuntui tavattoman hyvältä, että joku kuunteli häntä tarkkaavaisesti, ja vielä parempaa oli, että se joku hymyili niin usein ja ystävällisesti kuin Kay.

Majaansa palattuaan Jack etsi käsiinsä Nortonin tähtikartaston, jonka hän oli ostanut vuosia aiemmin Sydneystä, ja veresti tähtitietämystään. Hän luki kirjaa vuoteessaan, kunnes nukahti sen alle, ja Kayn silmät hohtivat hänen unissaan kuin Sirius ja Canopus, uutena eteläisen tähtitaivaan kuviona.

Kay sai unta vielä myöhemmin. Yksin jäätyään hänellä oli aikaa koota vaikutelmiaan Jackista. Hän oli mieltynyt heti noihin harmaisiin silmiin ja niiden päättäväiseen katseeseen, ja Jackin mur-

tunut nenä vihjasi kovasta realistinluonteesta ja tarjosi arvoituksen, jonka Kay voisi ratkaista aikanaan. Takaapäin Jack näytti hämmästyttävän paljon Donilta – kummallakin oli lihaksikas vartalo, joka näytti luonnostaan saadulta eikä harjoittelun tulokselta, mutta Jack oli hiukan pitempi, ehkä 185-senttinen.

Edestäpäin Jack oli kuitenkin hyvin erilainen – korkea otsa ja hiirenharmaat hiukset, siinä missä Donilla oli ollut vallattomat kiharat kuin innokkaalla irlanninsetterillä. Ja kun Jackia katsoi edestä, hänen ujo hymynsä sulatti tiensä suoraan Kayn sydämeen. Jackin tarinat olivat kuitenkin yhdistäneet toisiinsa nuo kaksi miestä, kuolleen ja elävän, eikä Kay osannut enää ajatella toista ilman toista.

Hän pohti näitä asioita pitkään ja nukahti ajatukseen, että käynnistä hotelli Tulagissa tulisi varmasti muistettava.